

Az ismétlés elvileg — s talán gyakorlatilag is — egész éven át permanensen folyik. Csak így kerülhető el Usinszkij „részeg kocsisának” a sorsa, „aki rosszul rakta fel a terhet: egyre vágat előre, hátra sem nézve, és üres kocsit visz haza; legfeljebb azzal dicsekszik, hogy nagy utat tett meg”.

Az újat a régi alapozza. Ez a tétel nemcsak az órák, hanem az osztályok kapcsolatában is igaz: az 5. osztályban ez évben először tanított ismeretanyag mind oktatási, nevelési és képzési funkciójában alapozza a következő évek történelemtanítását. Éppen ezért rendkívül fontos feladata az 5. osztályban tanító tanároknak, hogy az osztálytantervi anyagát alaposan szilárdítsák meg, szorosan szem előtt tartva a Tanterv által megszabott követelményeket.

Ebből az aspektusból kell néznünk, s végeznünk az év végi munkát témám viszonylatában is.

Futó önkritikát gyakorolva, mégha felületileg érintjük is a kérdést, körülbelül a következő megállapítások alakulnak ki:

az év végi munkában nem járunk el eléggé természetesen;

az ismétlési órákra már nem a megkövetelt s talán megszokott alapossággal készülünk (bizonyos fokig mentség a kimerültség); ismétlő óráink unalmasak, egyhangúak; ötletekben, szemléltetésben igen szegények;

a tanulók érdeklődését nemhogy csúcspont-ra emelnék, hanem megtörik: a nagy elhártozások, célra törekvés helyett a tanulók fásultságot, érdektelenséget visznek magukkal a szünetre, amikor pedig sok alkalom kínálkozik történelmi ismereteik öntevékeny gyarapítására;

kedvezőtlenül hatnak a tényezők a következő tanév kezdésére is, különösen, ha az év eleji ismétlések szintén hasonló módon folynak; a tantárgy iránti érdeklődés, a tantárgy szeretete a minimumra csökken.

Ez hogyan kerülhető el?

Szigorú következetességgel kell megterveznünk év végi munkánkat mind tartalmában, mind formájában. Az az igény megköveteli, hogy már tanmenetünkben körvonalazzuk s rögzítsük az év végi ismétlések idejét, módját, szempontjait, sőt az eszközöket is, amelyekkel élénkebbé, érdekesebbé, hangulatosabbá tesszük óráinkat.

Itt kell gondolnunk a helytörténeti ismeretek rendezésére. Bár az 5. osztályos történelemmel kapcsolatban valószínű, kevés helyen akad helytörténeti anyag, mégis tegyünk egy sétat tanulóiinkkal a helységben vagy határában. Legyen ez a séta a nagy munka utáni lélegzetvétel, illetve az utolsó nagy lendülethez erőtöltés. Egy-egy jól sikerült történel-

mi sétának igen sokoldalú hatása lehet. Közzelebb hozza a tanárt a tanulókhöz, a tanulókat a tárgyhoz stb. A sétat esetleg kirándulássá bővíthetjük, ha van a közelben egy avar-domb vagy valamely történelmi nevezetesség, emlék, ha netán mi szűkölködnénk e tekintetben. Évi munkámnak ezt a mozzanatát én az adottságokhoz mérten múzeumlátogatás formájában tervezem, de az év legutolsó órájaként, mivel múzeumunk anyaga kitűnő lehetőséget kínál szinte az egész évi történelmi anyag dokumentálásához.

Sajnos, nincs mindenütt múzeum. Vannak azonban képek, dia- és pergőfilmek. Ezek módot adnak az újrasméltetésre, illetve azoknak a képeknek stb. szemléltetésére, amelyekre nem kerülhetett sor az órák rövidsége miatt. Fokozhatjuk ezt addig, ha már múzeum nincs is, hogy ismétlő óráinkat — ha módunkban áll — egy-egy dia- vagy pergőfilmre építjük fel. Helyes azonban, ha előzőleg tájékozódunk, mert e téren elég sok nehézség akad. A filmek nagyobb része kopott, szakadozott, a vetítőgépek selejtesek stb. S ezeknek a használata nemhogy emelné óráink színvonalát, hangulatát, hanem időt, energiát, kedvet, fegyelmet pocéskolnak, s a tanulóban nagyon kedvezőtlen nyomokat hagynak a történelemórákkal kapcsolatban.

Építhetünk, építenünk kell az év végi ismétlések alkalmával az irodalomra. Vegyük igénybe a tanulók segítségét a szemelvények összeválogatásában. Egy-egy irodalmi mű, mint Jan: Spartacus c. műve, kiválóan alkalmas a római történelem jelentős részének az átfogására, szemléltetésére. A jól kiválasztott szemelvény bizonyítón támasztja alá azokat a kiemeléseket, amelyeket egy-egy témakör összefoglaló ismétlésénél végeztünk.

Közöljük tanulóinkkal is az ismétlési tervet. Meglepődve tapasztalhatjuk, mennyire buzgók az anyaggyűjtésben, a felkészülésben, ha határozott s a mindennapitól eltérő cél van előttük. Sokszor maguktól is tevékenykednek, különösebb biztatás nélkül. A napokban lepett meg egyik kis tanítványom egy ékirásos, kiégetett agyagtáblával. Szegénykém azonban nem tehet róla, hogy az illusztrátor bácsi nem bevésvé rajzolta az ékirásos betűket, hanem kontúrozva. Így az ő táblájára is, barna alapon fehér kontúrral születtek a betűk. A lányok, bár segítséggel, asszír és görög babával tették élethűbbé a történelmi anyagot.

Adjunk részfeladatokat: egyik padsor gyűjtse a gazdasági élettel kapcsolatos tényeket, adatokat; a másik a társadalom fejlődésével; a harmadik a műveltséggel. Csoportosíthatják azokat a személyeket, akik a haladásért harcoltak, mások, akik a haladás ellen. Ismét mások a legszebb, legérdekesebb eseményeket

szedjék csokorba, amelyekről legnagyobb kedvvel tanultak.

Az ismétléseknél a földrajzi és időbeli adatok kérdése a vártnál kevesebb gondot fog okozni. A tanulók szívesen s készséggel foglalkoztak a térképpel. Az alapos gyakorlásnak megllett az eredménye, még a leggyengébbek is biztosan tájékozódnak a történelmi helyek, adatok között. Nem titkolható azonban, hogy sokkal könnyebb lett volna mind a tanárok, mind a tanulók munkája, ha minden gyermek rendelkezik kézitérképpel. Sajnos, egész évben sem oldódott meg a térkép kérdése, hiába vetettünk be minden összekötést. Év elején kevés térkép érkezett. Kaptunk ugyan valamelyes pótlást, de az is kevés lett. Tovább pedig minden újraszerzési kísérletnél mintha kőfalba ütköztünk volna, a válasz mindig az volt, hogy nem lehet kapni.

Az időbeli adatok ismétlése, de évközi gyakorlása is játékosan kell, hogy történjék. Így sem nem unalmas, sem nem fárasztó. Ennek a módját más alkalommal szeretném ismertetni.

Számot kell vetnünk a tanulók év végi elbírálásával. Erre az ismétlésre hagyott órákból legalább egyet fenn kell tartanunk. Ez tervem szerint nem a legutolsó. A legutolsó, mint említettem, a múzeumlátogatás. Amely még a gyengébb tanulóknak is kellemes benyomásokkal zárja a történelem tanulását. Lehetőleg azoknak a szívében se maradjon tövis, keserűség, akik gyenge képességük, netán hanyagságuk miatt nem érték el a remélt

eredményt, s az a számonkérés alkalmával véglegesen beigazolódt.

Ha valahol, úgy az 5. osztályban különösen el nem vitathatóan érvényes az a tétel, hogy a tanulók értékelésénél nemcsak a „hivatalos” feleletek alkalmával nyert osztályozás adja a végleges eredményt, hanem a tanár véleménye, összképe, amely az év folyamán, de különösen az ismétlések alkalmával kifomálódott a tanulókról. Gyakran megtörténik, hogy egy-egy tanuló a feleltetés alkalmával megriad, gátlása támad, szóhoz sem tud jutni. Viszont az ismétlések alkalmával aktív, ügyesen szerepel, lendíti az órát. Persze, az ellenkezője is megtörténik. Az év végi ismétlések nagy segítséget nyújtanak tehát a tanulók reális, igazságos elbírálásában is.

Még egy elvi dologra kell kitérnem, mielőtt a gyakorlatomban bevált módszeres eljárásokat dokumentálnám, az ismétlések rendszerére. Ezzel kapcsolatos elgondolásomat más helyen már ismertettem, így itt csak a szükségesség megszabta mértékben térek ki rá.

A már letárgyalt anyagrészek újraemlítése: ismétlés. Bármilyen néven nevezzük is, kétségtelen, ismétlünk. Az ismétlés elnevezésében rendkívül termékenyek vagyunk. Pedig tulajdonképpen csak variáljuk az ismétlés három fajtáját: az összefoglalást, rendszerezést és áttekintést. A különbség közöttük nem az elnevezésben, hanem a tartalomban és formában van. Az ismétlés rendszerét tehát az összefoglaló, rendszerező és áttekintő ismétlő órák adják. Vegyük sorra:

1. Összefoglaló ismétlés

Jellemzői: témakört zár le,

summáz—összefoglal tényeket, adatokat stb., ítéletre, következtetésre, tételre stb. jut, menete induktív, módja analízis—szintézis.

Pl.: Felsoroljuk Róma nevezetesebb épületeit, építészeti alkotásait, s megállapítjuk: *a római építészet fejlett volt.*

2. Rendszerező ismétlés

Jellemzői: több témakört rendez,

fogalmakat, ítéleteket, következtetéseket, tényeket, adatokat stb. rendez, csoportosít, állít egymás mellé, menete általában deduktív, mód: analízis—szintézis.

Pl.: Rákérdezzünk, milyen anyagból készítette az ember az idők folyamán eszközeit, s a tanulók felsorakoztatják: fa, csont, kő, réz, bronz stb.

Vagy: különböző népek járultak hozzá a mai műveltséghez: már az ősember, egyiptomiak, krétaiak, sumerek stb., stb.

3. Áttekintő ismétlés

Jellemzői: fél évi, egész évi anyagot fog át,

félévkor, év végén, év elején alkalmazzuk, az összefoglalások alkalmával rögzített tételek, esetleg új szempontok, új megállapítások bizonyítása, menete: deduktív, módja: szintézis — bizonyítás.

Pl.: Tétel: *Az ember társadalomban élt* — táblára írjuk, a tanulók önmaguktól, a tanár minimális irányításával bizonyítják a tételt:

hordában (?),
ősközösségben,
rabszolgatartó társadalomban stb.

vagy: *Az ember harcokkal szabadította fel magát az elnyomás alól,*
felkeltek az egyiptomi rabszolgák,
Athén szegény népei lerázták a gazdagok uralmát,
a plebejusok kivívták jogaikat stb.
Természetesen a kapcsolatos tények is felelevenednek.

Nagyon vázlatosan, röviden van csak leosztályban szerzett hosszú tapasztalatok alap-
hetőség az ismétlés elvi kérdéseire kitérnem. ján megtervezett ismétlő órákat mutatok be
Helyes is, ha az elvi fejtegetések helyett a a továbbiakban.
gyakorlattal világítjuk meg témánkat. A 6.

1.

Az óra anyaga: *Őseink legrégebb története* (Összefoglaló ismétlés)

Tárgykör: A magyar történelem kezdetei

Célok:

1. Összegezni, súlypontosítani azokat a részeket, amelyeknek az alapján a tanulók végleges képet formálhatnak őseink legrégebb életéről, vándorlásáról, társadalmáról, a honfoglalásról stb.
2. Árpád népének köszönhetjük szép hazánkat;
3. topográfiai tájékozódás, emlékezet és logikus gondolkodás fejlesztése.

Módszer: beszélgetés, részint diafilm felhasználása.

Eszközök: Európa térképe a magyar honfoglalás idején; rajztérkép a letelepedésről; képek: László Gyula: A honfoglaló magyar nép élete c. könyvének táblázatai; diafilm: A honfoglaló magyar nép élete (433. sz.); szemelvény: Komjáthy: Mondák könyve c. művéből Pannónia megvételéről szerzett ének utolsó két versszaka; stb. . . .

Koncentráció: mondák.

Az óra menete

I. Bevezető rész

A) Számonkérés:

1. egyéni: a) Mivel foglalkoztak honfoglaló őseink? b) Hogyan folyt a mindennapi életük?
2. osztály: a) (a gyengébb tanulóktól számon kérjük az előző óra anyagának súlyponti részeit, meggyőződünk az osztály felkészüléséről); b) (régebbi anyagot is kérdezzünk, pl.: Milyen nomád népekről tanultatok még? — s ebből formálódik az . . .)

B) *Előkészítés:* Hol éltek ezek a népek? Miért indultak el Keletről? Őseink is ezen az úton jöttek. Tekintsük végig az útjukat, életüket!

C) *Tárgymegjelölés:* *Őseink legrégebb története* (táblára)
(Összefoglaló ismétlés)

II. Az ismétlendő anyag feldolgozása

Kérdések: Hol volt az őshaza? (térkép). Kikkel éltek ott együtt? Mi utal erre? Rokonaink közül mely népek élnek ma is? Milyen eredménnyel járt a velük való levelezés? — Közös tőről fakadtunk.

1. *Összegezés:* *A magyarság finnugor eredetű* (táblára).

Kérdések: Ahol éltek, amerre jártak, kiké volt a föld, a víz, a legelő? És az állatok? Kik őrizték? Honnan szerzett egy-egy család ételmezt? Miből ruházkodott? Hogyan osztották el a munkát? A zsákmányt? Jövedelmet?

2. *Összegezve:* *Őseink ősközösségben éltek* (táblára).

Kérdések: Hány ember tartozott szorosabban együvé körülbelül? Hogy hívjuk az ilyen együvé-tartozást? Mit jelent a nagycsalád? Milyen kapcsolat van a tagok között? Melyik ennél nagyobb közösség? Ezt is mi tartja össze? (rajzol egy tanuló a táblára). A védekezés kényszerítette a nemzetségeket? Milyen monda keletkezett ebből az időből? (egy tanuló elmondja) (itt esetleg képet is lehet szemléltetni).

3. *Összegezve:* *A törzsszövetség megerősítette népünket* (táblára).

Kérdések: Milyen útvonalon jutottak őseink a Dunáig? (térkép). Hogyan éltek a vándorlás alatt? Mi volt a főfoglalkozás? Mit jelent a nomádéletmód? Hogyan hatott ez további életükre?

4. *Összegezve: Őseink nomád életmódot folytattak (táblára).*

Kérdések: Az állattenyésztés mellett ekkor már mivel is foglalkoztak? Hol vették hasznát a harcos életmódnak? Hogyan szervezhették meg egy új terület meghódítását? Miért volt szükség a kikémlésre? Te hogyan végeztél volna a kémkedés feladatát? Hogy szól erről a monda? S mit mond a történelem? Hogyan folytak a harcok? Tehát mit mondhatunk?

5. *Összegezve: Harccal szereztek új hazát. 895. (táblára).*

A továbbiakban bemutatjuk: A honfoglaló magyar nép élete c. diafilmet, illetve annak legjellemzőbb szakaszait.

III. *A tanár lezárja az órát.* Méltatja a honfoglalók érdemeit, s felolvassa Komjáthy István: Mondák könyve c. művéből Pannónia megvételeéről szerzett ének c. költemény utolsó két versszakát:

„Árpád ura az országnak...” stb.

Megjegyzés: Ha diafilm nem volna, László Gyula: A honfoglaló magyar nép élete c. könyv táblázatait használhatjuk fel szemléltetésre.

2.

Az óra anyaga: *A Római Birodalom. A magyar történelem kezdete (rendszerelés).*

Tárgykör: Év végi ismétlés: IV—V. fejezet.

Célok: 1. Rendszerezni a fejezetekben foglaltakat a fejlődés megmutatásával politikai, gazdasági, társadalmi vonatkozásokban;
2. a népek elmúlnak, de emléküik megmarad, s formálják a világot;
3. áttekintő, rendszerező képesség fejlesztése, emlékezet-fejlesztés.

Módszer: kérdés-felelés; beszélgetés, bizonyítás, rajzoltatás stb.

Eszközök: A Római Birodalom térképe, Európa térképe a magyar honfoglalás idején, Európa a IX—X. században; Ősi lovasnépek nyomában c. film. Az egyes óráknál felhasznált képek közül a legkifejezettebbek. Befejezésül: Berzsenyi: A magyarokhoz c. versének utolsó szakasza.

Az óra menete

I. *Bevezető rész*

A) *Számonkérés:*

1. egyéni: Egy tanuló versenyre hívhatja hasonló tanulmányi előmenetelű társát. Témájuk az őskor és ókor társadalmá. Felváltva kérdezik egymást. Kiegészítés után osztályzatot kapnak.
2. osztály: Az előző óra rendszerezett anyagából kiemeljük az ókori Kelet, valamint Görögország gazdasági életének jellemző vonásait. S rákérdezzünk, a fejlett gazdasági élet mit tett lehetővé? Mivel magyarázható virágzásuk, hanyatlásuk?

B) *Előkészítés* Új államok, népek indulnak fejlődésnek, mint Itáliában Róma (térkép). Virágzása magára vonja a barbár népek támadását. Hogy nevezzük ezt a hatalmas mozgalmat? A népvándorlás hajtja, nyomja Nyugat felé a magyar nép őseit is.

C) *Tárgymegjelölés:* Mai óránk feladata a Római Birodalom és a magyar történelem kezdete c. fejezetek rendezése.

A Római Birodalom. A Magyar történelem kezdete (táblára).

(Rendszerező ismétlés.)

II. *A rendszerezendő feldolgozása*

A) *A Római Birodalom*

1. Milyen népek éltek Itáliában? — sabinok, etruszkok, latinok.
2. Mi tette Rómát nagygyá? — államszervezet, hazaszeretet stb.
3. Milyen korszakai vannak Róma történetének? — királyság, közt., császárság.
4. Mi jellemzi a királyság korát? Harc Itáliáért, nagy építkezések, a társadalom kifordulása, paraszti termelés stb. (mondák, képek, térkép!).
5. Mi jellemzi a köztársaság korát? Hódítások, világuralom, nagybirtok, rabszolgatermelés, rabszolgatartó társadalom stb.
6. Mi jellemzi a császárság korát? További hódítások. Zsarnokság. Bukás.
7. Hogyan tagozódott a társadalom? Patriciusok, plebejusok, gazdagok, proletárok = szabadok, rabszolgák (rajzoltatjuk is!).
8. Milyen volt a rabszolgák helyzete? „Élő szerszám”, felkelések stb.
9. Mi okozta Róma bukását? Csökkent termelés, lázadások, barbárok stb.

10. Milyen emlékeket hagyott Róma a világnak? Magas műveltség, államszervezés, építészeti emlékek stb.
(táblára) 1. Rómát a rabszolgák munkája tartotta fenn.

B) *A magyar történelem kezdete* (Ha van mód, vetítsünk, s annak alapján induljunk a rendszerezésben!)

1. Mely népek voltak hatással a magyarság kialakulására, fejlődésére? Finnugorok, kazárok, besenyők, szlávok stb.
2. Milyen útvonalon jutottak a Dunáig? Volga—Kaukázus—Dnyeper—Etelköz.
3. Mi jellemzi a magyar ősközösségi társadalmat? Közös tulajdon, népgyűlés, nagycsalád, nemzetség, törzs, törzsszövetség.
4. Milyen volt a honfoglalók élete? (foglalkozás, ruházat, műveltség stb.)
5. Honnan ismerjük legrégebb történetünket? Anonymus, krónikák stb.
6. Miért maradhatott fenn a magyar nép? Jó szervezés, hazaszeretet, munka stb.
(táblára) 2. Árpád népe szerezte szép hazánkat.

III. *A tanár lezárja az órát:* Nagy birodalmak elpusztultak, kis népek, mint mi is, megmaradtak. Annak a népek, amely mások kizsákmányolásából él, el kell pusztulnia. Csak munkás, szabad nép maradhat fenn.

Berzsenyi: Nem sokaság, hanem

Lélek s szabad nép tesz csuda dolgokat. stb.

Megjegyzés: térképet, táblát, képeket állandóan használunk menetközben, s ahol lehet, rajzoltatunk.

3.

Az óra anyaga: *Műveltségünk alapjainak megteremtése* (áttekintő ismétlés).

Tárgykör: Év végi ismétlés: I—V. fejezet.

- Célok: 1. Megmutatni, hogy a történelemben szerepet játszó népek mivel járultak az emberi műveltség megalapozásához;
2. nemcsak a nagy népek, de a kis népek is tudtak nagyot alkotni, ha szabadságban éltek;
3. a szép, az örökértékű meglátására, megbecsülésére való készség fejl.

Módszer: bizonyítás — beszélgetés.

Eszközök: Világtérkép; a műveltséggel kapcsolatos rajzok, képek, kiemelkedő alkotások, esetleg tárgyi emlékek, pl. kőbalta stb., amit már a tanulók mutatnak be bizonyításként; irodalmi művek, pl. mese, monda elmondásra.

Fi: Az ókor hét csodája.

Feladat: A tanulók készüljenek fel versenyre.

Az óra menete

I. *Bevezető rész*

A) *Számonkérés:*

1. egyéni (Az előző áttekintő ismétlő óra bizonyított témáiból egyet kiemelünk, s a felelő azt bizonyítja. Míg a másik versenyre hívhat hozzá hasonló tanulót pl. a következő témában: Az ember szerszámot készített, hogy erejét növelje. Az osztályra a kiegészítés, illetve javítás hárul, ezért felhívjuk a figyelésre.)
2. osztály: Az előző áttekintő ismétlő óra tételeiből kiemeljük a legnehezebbet, s azt vesszük. Pl.: Az ember közösségben termelt.

B) *Előkészítés:* A termelés mennél eredményesebb volt, annál jobb lett az ember élete. Munkájával nemcsak jobb, de a szebb életre is törekedett. (Bemutatunk egy barlangi rajzot, görög vázát stb.)

C) *Tárgymegjelölés:* Nézzük, az embernek ez a törekvése mennyiben járult hozzá mai életünk szépségéhez! A tanult történelmi korokat áttekintjük a műveltség fejlődésének szempontjából.

Műveltségünk alapjainak megteremtése (táblára).

II. *Az áttekintés menete*

A tanár az év során tett, a műveltséggel kapcsolatos megállapításokat, tételeket veti fel. Egyenként táblára írja. Az elsőnek a tanulók által történt bizonyítása után kerül sor a második felírására, bizonyítására. A tanár csak végső esetben tesz fel irányító kérdést. Az előkészített szemléltető eszközökből egy-egy tanuló kiválasztja azt, amelyik-

ről szó van. Helyes, ha a munka megindításakor felolvassuk Ady: A Tűz csiholója c. versének a következő sorait: „Csak akkor születtek nagy dolgok, (Ha bátrak voltak, akik mertek... (Az első emberi bátorság) Áldassék: a Tűz csiholója...” (táblára).

1. Az őskor embere döntően hozzájárult az emberi műveltséghez

Feltalálta a tüzet; süttő-főzőt, melegedtet, ércet olvasztott, csónakot vájt stb. —
— Kőbaltát, lándzsát stb. készített.

Varrt, font, szőtt, ruhát készített; házat épített, rajzolt...

Állatot tenyésztett; kutyával vadászott; lovagolt stb.

Legyőzte a vizet: tutajt, csónakot, hajót, hálót stb. csinált.

Isteneket teremtett; sírba temetkezett, varázsolt, dalolt stb.

Mi maradt a következő korban élő népeknek?

2. Az ókori Kelet népei továbbfejlesztették a műveltséget

Megalapozták a tudományt: csillagászatot, mértant stb.

Irodalmat teremtettek; iskolába jártak stb.

Megvetették a művészetek alapját: építettek, követ faragtak szobornak, oszlopnak; festettek; téglát, cserépet égettek.

Kigondolták az írást, papírt készítettek hozzá stb. stb.

3. A görögök különösen a művészetek terén alkottak halhatatlant

(a tanulók sorra veszik a művészeti ágakat, de megemlítik a gondolkodás művészetét, a tudományokat is stb. Felsorolhatják, képen bemutathatják a görög műveltség fennmaradt emlékeit; egy-egy szép mondat engedjünk elmondani).

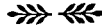
2. A rómaiak átvették és továbbfejlesztették a görögök műveltségét.

(hasonlóan folyik itt is a bizonyítás, de ki kell domborodnia a latin írás, az építészet, a jogtudomány, az államszervezés művészetének stb.)

III. Lezárásként, ha mód van rá, levetíthetjük Az ókor hét csodája c. filmet.

H. f. Versenyre készülés, egyénenként, padsorokként.

Turai Kálmán

A KISLABDAHAJÍTÁS MÓDSZERÉNEK OSZTÁLYONKÉNTI ALKALMAZÁSA A GERELYHAJÍTÁS TÁVLATI OKTATÁSÁNAK MEGFELELŐEN:

I—IV. OSZTÁLY

Az általános iskolák számára kiadott 1962. évi Tanterv és Utasítás testnevelésre vonatkozó részének: „Dobás és fogásgyakorlatok” I—IV. osztály, módszeres feldolgozása által szeretném az alsó tagozatban dolgozó kartársak, szakosok és nem szakosok, munkáját megkönnyíteni a jelenlegi kislabdadobás fokozatok ismertetésével.

A dobás vagy hajítás az ember legtermészetesebb mozgásai közé tartozik. Kezdetből fogva mint a mindennapi élelem beszerzésének és egyúttal mint az elejtendő állatok és az ellenséges érzületű emberek elleni harc eszközeként szerepelt. Ilyen értelmű jelentősége a technika fejlődésével egyre kisebbedett és jelenleg már csak mint testnevelés és sportmozgás képezi a testgyakorlatok atlétikai részének egyik legfontosabb csoportját, és mint ilyen, jelenti a sokoldalúságra való törekvés által oktatásunk nélkülözhetetlen tényezőjét.

Talán éppen természetessége miatt gyakran nem tulajdonítanak neki megfelelő figyelmet, hiszen: ki az, aki dobni vagy hajítani ne

tudna? Különösen, ha nem városi gyerekekről van szó, akiknek lényegesen kisebb lehetőségeik vannak, mint pl. a falusi vagy éppen tanyán élő társaiknak.

Úgy kell azonban ezt is vennünk, mint a helytelen és a helyes magyar beszédet és írást. Mindkettő érthető, csak a helyes megtanulása nélkül, amely az alapterakást jelenti, a töretlen, folyamatos továbbfejlődés nehézkes és a kitűzött cél elérését időben lényegesen meg fogja hosszabbítani. Ami a dobókészséget illeti, már így is egy eléggé beidegzett mozgást kapunk mindjárt az alsó tagozat kezdetén az ügyesebbeknél, amelynek helyesbítése, csiszolása nem sokkal jelent kevesebbet, mint a járatlanok újra való megtanítása. Egyedül a dobóerő az, amelyik lényeges pluszként mutatkozik, mint döntő különbség, a gyakorlottak és gyakorlatlanok között az oktatás folyamán az új, a helyes dobmozgás kivitelezésében.

Éppen a fentiek miatt szükséges feltétlenül egy olyan távlati módszeres eljárás ismerete, amely már eleve kiküszöböli a helytelen to-